

MLADINSKA KOMISIJA NZS

ZAŠČITA OTROK V NOGOMETU

PREVENTIVA, ZAŠČITA IN POMOČ

Ljubljana, maj 2008

Predgovor

Zdi se, da so različne oblike trpinčenja otrok v vzponu, oz. se dviga število razkritih zlorab otrok. Naša družba se je dolgo otepala obravnavanja zlorabe otrok kot družbenega problema. Šele pred kratkim smo se namreč začeli zavedati, da se je vedno težje izogniti škodljivim posledicam, če zlorabe pravočasno ne diagnosticiramo in preverimo.

Otroci so zlorabljeni v različnih okoljih, ne le doma s strani sorodnikov in družinskih prijateljev. Zloraba se dogaja s strani članov drugih družin in prijateljev ali pa takrat, ko je otrok pod nadzorom osebe v katerikoli organizaciji, ki se ukvarja z mladimi. Torej se lahko zgodi v šoli, lahko tudi v športni organizaciji, vključno z nogometom.

Odrasli se morajo zavedati, da so lahko za zlorabo otrok krivi tudi drugi otroci in mlajši odrasli. Študije so namreč razkrile, da so tisti, ki so zlorabljali, s to prakso začeli že v otroštvu ali adolescenci, nekateri pa so tudi sami bili žrtev zlorabe. Nikakor pa ni samoumevno, da zlorabljen otrok odraste v storilca takšnega dejanja. Zaradi tega je izjemno pomembno, da se zloraba identificira v čim bolj zgodnjem stadiju.

Naše razumevanje razširjenosti trpinčenja otrok in socialnih karakteristik zlorabljenih ali zanemarjenih otrok je osnovano na številnih primerih, ki so bili razkriti (predvsem v tujini), ne vključuje pa primerov, kateri niso bili prepoznani.

Preprosta razlaga trpinčenja otrok ne obstaja. V večini primerov je namreč plod zapletenega prepletanja bioloških, psiholoških, socialno-ekonomskih dejavnikov ter okolja. Nasilni starši so morda bili zlorabljeni in so tako živeli negativno otroštvo, katerega prenesejo tudi na svoje otroke. Nekateri otroški dejavniki, npr. nedonošenost, starševski stres ob rojstvu ali posvojitve, lahko imajo negativne, nasilne posledice v kasnejšem življenju. Zgodnja nekompatibilnost v odnosu med otrokom in staršem lahko kasneje negativno vpliva na njuno medsebojno zaupanje, samozavest, dobro mnenje o samem sebi, ter čustveno povezanost. Vse skupaj pa lahko privede do nasilnega ravnanja.

Tudi izpostavljenost izredno krutim prizorom in agresiji v medijih je lahko povod za zlorabo. Enako je z vplivi okolice skozi neprimerne življenjske pogoje, nezaposlenost ali revščino.

Vsekakor pa moramo razlikovati med regresivnim in socialno neprilagojenim storilcem.

Glede na vse okoliščine **smo dolžni svoja mnenja povedati na glas** in tako dvigniti zavest družbe. Le na ta način bomo lahko poiskali razloge za trpinčenje otrok, predlagali sredstva za pomoč in odprli oči posameznikom, da bodo postali bolj pozorni, ter da bodo v primeru trpinčenja tudi ukrepali.

Nogometna zveza Slovenije
Rudi Zavrl
predsednik

VSEBINA:

• Poglavlje 1	4
Zaščita otrok, zavest in razumevanje	
Kaj je zloraba otrok	5
Posledice zlorabe	6
Fizična zloraba	7
Čustvena zloraba	7
Spolna zloraba	8
Zanemarjanje	9
Kako prepoznati zlorabo	10
Znaki zlorabe otroka	10
• Poglavlje 2	12
Pravila obnašanja	
Pravila	13
• Poglavlje 3	16
Kako ravnati	
Kako ravnati, ko je otrok zlorabljen	17
• Poglavlje 4	18
Kdo lahko pomaga	

POGLAVJE 1

Zaščita otrok, zavest in razumevanje

Kaj je zloraba otrok

Termin »zloraba otrok« se uporablja za opis dogodkov, kjer je otrok žrtev dejanja, največkrat storjenega s strani odraslega, katerega otrok pogosto pozna in mu zaupa.

Nihče ne ve natančno zakaj nekateri odrasli izkoristijo svojo avtoriteto nad mladimi in zlorabljujejo otroke. Možnih je namreč več vzrokov: stres, težave, žalostne okoliščine, občutek nemoči v razmerju z odraslo osebo ali pa dejstvo, da so bili zlorabljeni v svojem otroštvu.

Večina poškodb, ki jih staknejo otroci, so posledica majhnih nesreč, okoliščine katerih zlahka razjasnimo. Udarci, vreznine, modrice in praske, kakršne pogosto staknejo v svojem otroštvu so posledica nesreč bodisi doma, na ulici ali na igrišču v šoli. Kakorkoli, nekateri otroci, ki prejmejo udarce in modrice žal niso preprosto padli po stopnicah, s postelje ali s kuhinjske omarice. Nekatere poškodbe so lahko namreč namerno povzročene s strani odraslih, večinoma staršev ali skrbnikov (sostanovalcev, očimov, mačeh, podnajemnikov in ostalih, ki živijo v otrokovem domu).

Izkoriščevalci otrok so prijatelji, poklicni pomočniki, učitelji in ostali, ki delajo z otroki. Izkoriščevalci so lahko tudi sosedi in pogosto - člani družine ali sorodniki. (Meston, 1988). Izkoriščevalci so tisti, katerim bi otroci najpogosteje lahko oz. morali zaupati. V redkih primerih pa so izkoriščevalci tujci oz. neznanci.

Fizična zloraba otrok ni nič novega, kljub temu, da mnogi ljudje le stežka verjamejo, da so odrasli zmožni otroku povzročiti kakršnekoli poškodbe. Še več, včasih je težko prepoznati zlorabljenega otroka. Ko so manjše poškodbe povzročene namerno, bodo takšnim kmalu sledile tudi resnejše poškodbe.

Fizična zloraba je zgolj ena od vrst zlorabe otrok. Ostale, kot so zanemarjanje, spolna zloraba ter še posebej čustvena zloraba, je še toliko težje prepoznati. Ti tipi zlorab so manj opazni, vendar enako negativno vplivajo na otrokovo zdravje in razvoj.

Poznamo različne razloge zakaj odrasli zlorabljujejo otroke. Obstajajo taki, ki se zavedajo, da zlorabljujejo otroka in škode, ki jo povzročajo, obstajajo pa tudi taki, ki preprosto ponavljajo vedenjske vzorce, ki so jih doživeli kot otroci. Nekateri pa otroke zlorabljujejo iz nevednosti, saj niso dovzetni za čustveno in/ali fizično škodo, ki jo s svojim početjem naredijo.

Nekateri odrasli otroke zlorabljujejo zaradi naraščajoče napetosti in frustracij, v redkejših primerih pa se patološko bolni posamezniki izživljajo nad otrokom in s tem potešijo svojo težnjo po sadističnem občutku zadovoljstva. In nenazadnje, otroci so poškodovani tudi zato, ker družba odobrava nasilje kot način reševanja sporov znotraj družine.

Posledice zlorabe

Posledice zlorabe otrok so lahko uničujoče, še posebno če otroci ostanejo brez zaščite ali nimajo dostopa do pomoči, ki bi jim pomagala pri premagovanju zlorabe. Jasno, eden najhujših scenarijev kot posledica zlorabe je ta, da otrok lahko umre, oz. otroci zaradi zlorab tudi umirajo. Otroci, ki so bili zlorabljeni, lahko razvijejo vedenjske motnje ter postanejo jezni in agresivni. Njihov razvoj se lahko upočasni, imajo težave pri igri ali v šoli, težko ostanejo skoncentrirani, včasih pa sploh ne želijo več v šolo. Otroci, ki so bili pogosto zlorabljeni, imajo slabo podobo o samem sebi. Postanejo žalostni, ravnodušni, odmaknjeni, zaprti vase in depresivni. Nekateri se lahko zatečejo tudi k samopoškodbam, saj mislijo da so ničvredni, vse skupaj pa lahko v nekaterih primerih vodi do poskusov samomora.

Odrasli, ki so v otroštvu preživeli zlorabo, tipično trdijo, da se ob izkušnjah iz otroštva počutijo krive in ničvredne. Sami sebe krivijo za zlorabo, ki se jim je pripetila, to pa vodi do napadov tesnobe in depresije, velikokrat pa imajo takšni ljudje težave pri vzpostavljanju in ohranjanju medsebojnih odnosov. Če otroci, ki so bili zlorabljeni, ne dobijo prave pomoči, lahko te vedenjske vzorce prenesejo v svoje odraslo življenje, kar lahko vodi tudi do zlorabljanja lastnih otrok.

Pet največjih ponavljajočih se težav zlorabljenih otrok:

- Splošno nezaupanje samemu sebi in ostalim.
- Globok kompleks manjvrednosti.
- Slabe družbene sposobnosti, pogosto se počutijo osamljene.
- Občutek nemoči - težko sprejemajo odločitve in si zastavijo cilje.
- Težko zaznajo, prepoznajo in razkrijejo čustva kot so jeza, občutek krivde in depresija.

Celo izkušeni strokovno usposobljeni socialni delavci, ki delajo z zlorabljenimi otroci, imajo včasih težave pri prepoznavanju situacij, v katerih bi se zloraba lahko, ali pa se je že, zgodila. Zaradi tega je pomembno, da angažiramo prav vse delavce v klubu, ki imajo kontakt z mladimi igralci, kot tudi prostovoljce, ki opravljajo funkcije v klubu (npr. tehnični vodja mladinskih ekip), da se seznanijo z vsebino tega dokumenta in se ravnaajo po njenih priporočilih.

Štiri glavne vrste zlorab

Obstajajo štiri glavne vrste zlorab, potrebno pa se je zavedati, da se lahko otrok v različnih obdobjih svojega življenja sooči tudi z več kot eno vrsto zlorabe.

Vrste zlorab:

- Fizična zloraba.
- Čustvena zloraba
- Spolna zloraba
- Zanimanje:
 - fizično
 - čustveno

Fizična zloraba

O fizični zlorabi govorimo v situacijah, ko starši ali odrasli namenoma poškodujejo otroka, oz. ko poškodb zavestno ne preprečijo. Sem štejemo fizične poškodbe otrok dosežene z udarci, stresanjem, stiskanjem, poškodbe z ognjem, grizenjem ali kakršnekoli oblike nasilja nad otroci, kjer je uporabljena pretirana sila. Med oblike fizičnega nasilja štejemo tudi omogočanje zaužitja alkohola in uporabe neprimernih zdravil ali strupov, ter poskuse zadušitve ali utopitve otroka.

V nogometnih situacijah lahko pride do fizične zlorabe tudi v primerih, ko narava in intenzivnost treninga ne upošteva zmožnosti otrokovega razvijajočega telesa, ali ko je otrok podvržen poškodbam zaradi utrujenosti oziroma prevelike količine treninga. Prav tako je potrebno upoštevati možno škodo, ki bi nastala zaradi uporabe drog, ki spodbujajo k doseganju boljših rezultatov. Fizična zloraba lahko povzroči poškodbe kot so odrgnine, zlomi, notranje poškodbe in celo poškodbe možganov. V najbolj skrajnih primerih je lahko posledica fizične zlorabe tudi smrt.

Manjše vreznine, modrice in poškodbe mehkega tkiva so le primeri. Pretegnjene oz. pretrgane vezi ali mišice so bolj pogoste v nekaterih športih, še predvsem nogometu, obstajajo pa seveda deli telesa, kjer so omenjene poškodbe pogostejše - predvsem na bolj koščениh delih, kot so komolci, kolena, golenica in čelo. Kljub temu pa morajo biti odrasli pozorni na poškodbe ali modrice, ki niso posledica nesrečnih dogodkov. Te bodo ponavadi del ponavljajočega se vzorca, ki se včasih pojavlja precej redno - npr. po vsakem vikendu. Pomemben indikator fizične zlorabe so nepojasnjene (1) poškodbe in modrice; (2) poškodbe, ki so sicer pojasnjene, vendar narava poškodbe ne govori v prid pojasnilu; ali (3) poškodbe, ki niso bile oskrbljene ali zdravljene.

Otroci, ki so utrpeli telesne poškodbe in kjer se narava poškodb ne ujema z razlago, kako je do poškodbe prišlo, ali pa obstaja utemeljen sum, da je bila namerno povzročena s strani osebe, ki ima skrbništvo nad otrokom, ali pa je za otroka odgovorna, mora biti raziskana.

Fizična zloraba ni vedno jasna in razpoznavna s pomočjo fizičnih znakov (poškodbe). Zlorabo lahko nakazujejo tudi težave v vedenju.

Čustvena zloraba

Čustvena zloraba je med vsemi oblikami zlorab najbrž najtežje dokazljiva. Velikokrat se namreč zgodi, da so otroci, za katere je na videz dobro poskrbljeno, žrtev čustvene zlorabe z zasmehovanjem, zaničevanjem in poniževanjem, ali ker od staršev ali drugih odraslih ne prejmejo (dovolj) pozornosti ali ljubezni.

Če posplošujemo, bi otrokov razvoj morali spremljati v kontekstu z drugimi stvarmi v njegovem življenju (npr. skozi otrokovo družino, kulturo, vsakodnevne izkušnje). Otroci, ki imajo fizične ali učne motnje so lahko v drugi razvojni fazi kar se tiče fizičnega in socialnega razvoja.

Trenerji in ostali, ki se udeležujejo v mladinskem nogometu na vseh nivojih, morajo upoštevati tudi možno čustveno zlorabo zaradi prevelikega pritiska med vadbenim procesom ali v povezavi z tekmovanjem.

Otroci, katere trener nenehno nadira ali pa so zasmehovani s strani soigralcev in se počutijo izločene, bodo izgubili samozavest in dobro samo podobo, zaradi česar bodo postali nervozni in zadržani. Trener, ki otroka ignorira ali pa se ne odzove na njegov trud in napredek pri delu, lahko prav tako povzroči zgoraj omenjene občutke. Nekateri preveč zagnani trenerji lahko tako postanejo krivi čustvene zlorabe svojih igralcev. Kakršnakoli oblika nenadzorovanih verbalnih napadov na otrokova čustva, bo mladega igralca le ponižala, ponavljajoče poniževanje pa pripelje do čustvenih težav. To je zloraba in zato mora biti odpravljena.

Izpostavljenost nasilju in resnim konfliktom doma, vsiljena izolacija in dolge ure v osamitvi, ali držanje otroka v strahu za daljše obdobje, lahko otroka čustveno razburi. Mladinski nogometni trener lahko otroka disciplinira s suspenzom iz klubskih aktivnosti za daljše obdobje z mislijo, da bo s to metodo otroku preprečil neprimerno obnašanje otroka v prihodnosti. Če pa je ta suspenz brez pravega razloga (in otrok bo to vedel), bo ta metoda izzvala več negativnega kot pozitivnega, saj bo na otroku pustila čustvene posledice.

Spolna zloraba

Spolna zloraba pomeni neprimerno izpostavljanje otroka spolnemu kontaktu, aktivnosti ali obnašanju. K takšni zlorabi se lahko obrne nekdo, ki je imel otroka v svoji oskrbi, ali pa nekdo, ki izkoristi nedolžno in krhko naravo otroka. To je lahko starš, sorodnik, prijatelj, neznanec ali vsakdo, ki je imel otroka v oskrbi.

Otroci so lahko žrtev tako moških, kot tudi žensk, ki otroke izkoriščajo za potešitev svojih spolnih potreb. Poznamo dve vrsti takšne zlorabe: (1) Zloraba z dotikom, ki se zgodi takrat, ko odrasla oseba otroka prisili v seksualno aktivnost kot je spolni odnos, samozadovoljevanje, oralni in analni seks, analni odnos in ljubeče božanje neprimernih delov telesa. Druga vrsta zlorabe je (2) Zloraba brez dotika, ki vključuje izpostavljenost otroka pornografskim filmom, knjigam, revijam in podobnem materialu. Neprimerno razkazovanje intimnih delom lahko prav tako vodi v zlorabo.

Športne aktivnosti, ki vsebujejo telesni kontakt z otroci, lahko potencialno ustvarijo situacije, kjer bi spolna zloraba ne bila opažena. Prav tako lahko moč trenerja nad otroci, če je uporabljena nepravilno, privede do situacije v kateri postane zloraba možna. Spolna zloraba se lahko zgodi tudi med otroci in njihovimi sovrstniki.

Spolna zloraba je kot vrsta zlorabe šele pred časom dobila pozornost, kakršno si tudi zasluži. Zato je to zadeva, ki zahteva veliko pazljivost in diskretnost. Torej je vsekakor na mestu, če tukaj zapišemo, da je absolutno potrebno zagotoviti določene pravila pri uporabi skupnih tušev, saj lahko ti ustvarijo situacijo v kateri lahko pride do zlorabe.

Medtem, ko je tuširanje po treningu iz higienskega vidnega kota potrebno, pa lahko v skupnih tuših pride tudi do nevarnih situacij, v kolikor niso upoštevana nekatera temeljna pravila obnašanja, kot so:

- **Trener ali katerakoli odrasla oseba se ne sme nikoli tuširati skupaj z otroci.**
- **Otroci, ki se tuširajo skupaj, morajo biti približno enako stari.**
- **Otroci morajo imeti oblečene kopalke, plavalne hlače ali kakšne druge hlače, ki prekrijejo njihove intimne dele.**

Deviantne osebe, ki zadoščenje svojih spolnih potreb iščejo pri otrocih, lahko zlorabijo tako deklice kot dečke. Obnašanje otroka je lahko edini indikator, ki se kaže navzven in nakazuje, da je otrok zlorabljen, saj znaki fizične zlorabe niso vedno opazni.

Otrok vam lahko zlorabo zaupa posredno ali neposredno. Takšno dejanje zahteva veliko mero poguma s strani otroka, saj mu je izkoriščevalec najverjetneje zagrozil, da o dogodkih ne sme povedati nikomur, ali pa se bo zavedal in bal posledic (npr. oče bo moral v zapor). V vsakem primeru, otrok vam bo povedal, ker se želi, da bi se zloraba končala. Zato je zelo pomembno, da takšno dejanje jemljete resno in otroku prisluhnete.

Spolna zloraba lahko ima zelo škodljiv in dolgotrajen učinek. Raziskave so namreč pokazale, da imajo spolno zlorabljeni otroci tendenco, da tudi sami postanejo spolni izkoriščevalci, ali pa se zapletejo v razmerja, ki se vrtijo okoli nasilja in zlorabe.

Zanemarjanje

Zanemarjanje otrok je ena izmed najtežje prepoznavnih oblik zlorabe. Velikokrat potrebujemo precej časa, da zanemarjenega otroka sploh opazimo, kot vsaka zloraba pa izpostavljenost takšnemu dolgotrajnemu procesu zelo slabo vpliva na otroka. O zanemarjanju govorimo takrat, ko starš ali odrasla oseba ne omogoča otroku izpolnitev osnovnih življenjskih potreb, kot npr. zadosti oblačil, da je otrok varen pred vremenskimi vplivi, zadosti hrane, topline, zadovoljiva zdravstvena oskrba, kot tudi čas, da mu pokažemo naklonjenost, kakršno otrok pričakuje od nekoga, ki ga ima rad.

K zanemarjanju prav tako štejemo tudi situacije, kjer odrasli otroka velikokrat pustijo samega in brez pravega nadzora. Takšni otroci so čustveno destimulirani in bodo pogosto imeli težave pri spoznavanju novih prijateljev in druženju z vrstniki. Zaradi tega bodo počasi razvijali svojo osebnost in bodo posledično odrasli precej kasneje kot vrstniki.

V športnih situacijah govorimo o zanemarjanju predvsem takrat, ko učitelj ali trener ne poskrbi za varnost otrok med vajami, ki bi lahko bile nevarne za poškodbe. Podobno velja tudi v primeru, ko trener zahteva ali dovoli otrokom, da trenirajo ali igrajo v neprimernih vremenskih pogojih (zelo mrzlo vreme ali huda vročina).

Kako prepoznati zlorabo

Le redko se bo zgodilo, da boste znake zlorabe zlahka prepoznali. V nekaterih primerih bo otrokovo obnašanje tisto, ki bo vzbudilo sum, da se z otrokom dogaja nekaj čudnega, v nekaterih primerih pa bo tak sum vzbudila tudi kakšna nenavadna poškodba. V večini primerov pa znaki zlorabe ne bodo jasni, zaradi česar je lahko odločitev o nadaljnjem ukrepanju težka. Prav tako se lahko otrok včasih obnaša nenavadno, čeprav ni bil zlorabljen.

Prvi korak pri prepoznavanju zlorabe je, da odprete oči in se pripravite na to, da možnost zlorabe sploh obstaja. Nekateri oblike zlorabe, kot spolna ali čustvena, navzven ne kažejo nikakršnih fizičnih znakov. Nekateri oblike spolne zlorabe namreč za sabo ne puščajo dokazov (masturbacija, otipavanje in oralni seks), tudi če pa so že ostali kakšni forenzični dokazi, ti zelo kmalu izginejo. Lahko pa spolno zlorabljeni otroci utrpijo tudi kakšno fizično poškodbo (poškodba genitalij, raztrganina anusa, itd.). Obstajajo skupine otrok, ki predstavljajo »ogroženo« skupino zaradi katerega od naslednjih razlogov:

- Zelo mladi otroci in tisti, ki imajo kakšno telesno hibo ali težave z učenjem, so bolj ogroženi, saj bodo težje zaupali komu kaj se je zgodilo, bodisi zaradi težav z izražanjem/govorom ali ker imajo manjšo skupino ljudi, katerim zaupajo.
- Otroci, ki izhajajo iz etničnih manjšin in so poleg zlorabe izpostavljeni tudi rasni diskriminaciji, težko zaupajo komurkoli, saj se dvakratno počutijo nemočne.
- V športnih situacijah so otroci ranljivi zaradi možnega fizičnega kontakta med demonstracijami vaj ali fizične podpore trenerja.

Težave se sicer le še pomnožijo, ko odrasli vedno ne vidijo znakov, ki jih zlorabljeni otroci kažejo. Takšna stvar otroka spravi v še večjo nevarnost pri nadaljnji zlorabi. Odrasli se pogosto težko soočijo z načinom obnašanja, kakršnega kažejo zlorabljeni otroci, to pa otroka naredi še bolj ranljivega.

Identificiranje znakov oziroma prepoznavanje zlorabe ni preprosto, celo za socialne delavce, ki se specializirajo za delo z zlorabljenimi otroci. Pogosto nam čustva, kot sta šok in jeza, nekoliko zameglijo razum in ne prepoznamo zlorabe, ali pa je lažje zanikati možnost, da se zloraba dogaja.

Znaki, da je otrok bil ali je še zlorabljen so:

- Nerazjasnjene ali sumljive poškodbe, kot npr. modrice, vreznine, odrgnine, še posebno na delih telesa, ki navadno niso izpostavljeni takšnim poškodbam.
- Poškodba, katere razlaga se zdi nedosledna.
- Otrok opiše nekaj, kar zveni kot dejanje z elementi zlorabe, v katerem otrok tudi sodeluje.
- Tretja oseba, odrasel ali otrok, izrazi zaskrbljenost nad blagostanjem drugega otroka
- Nepojasnjene spremembe v obnašanju - naenkrat postane zelo tih, odmaknjen ali se začnejo pojavljati nenadni izbruhi jeze/emocij.
- Neprimerna spolna zavest.

- Med igrami kaže znake nedvoumnega spolnega obnašanja.
- Ne zaupa odraslim, še posebno tistim, s katerimi bi pričakovali, da bo imel tesen odnos.
- Težko sklepa prijateljstva.
- Mu ni dovoljeno, da se druži z drugimi otroki.
- Prehrambene motnje - od nažiranja do popolne izgube apetita.
- Izguba telesne teže brez pravega razloga.
- Vedno slabša osebna higiena.

Moramo priznati, da znaki zgoraj niso dovolj obširni, po drugi strani pa tudi prisotnost le-teh še ni neizpodbiten dokaz, da se zloraba dogaja. Dolžnost delavcev v nogometu ni, da ugotovijo ali se zloraba dogaja ali ne, pač pa da se odzovejo, če opazijo razloge za skrb in opozorijo pristojne službe.

Otroci so naše največje bogastvo - zato potrebujejo našo stalno pozornost in skrb

POGLAVJE 2

Pravila obnašanja

V tem poglavju bomo bralcu poskušali predstaviti nekaj jasnih smernic, ki naj bi jih upoštevali odrasli, ki se ukvarjajo s treniranjem, vodenjem ali kakorkoli drugače delajo z otroci v nogometnem okolju. Upamo, da vam bodo te smernice pomagale sestaviti dobro ogrodje za dobro delo z moštvi, klubi in otroškimi ligami, kjer se udeležujejo šoloobvezni otroci.

Dodatne smernice, kako naj se odrasli obnašajo v primeru situaciji, ko pride do suma ali same zlorabe otrok, boste našli v tretjem poglavju.

Pravila

Izkušnja, ki si jo bodo otroci in mladi igralci zapomnili za vse življenje, je v veliki meri odvisna od kvalitete vodenja in treninga. V tem so vštete tudi človeške vrednote in etična načela, ki se bodo z vodje prenesle na igralce.

Zato je odgovornost vodje, da med svojimi igralci še posebno poudarja naslednje:

- Spoštuj Pravila igre.
- Spoštuj (sodnike) in njihove odločitve.
- Spoštuj nasprotnika.
- Obnašaj se odgovorno.
- Poudarek na sodelovanju in doseganju čim boljših dosežkov, vendar brez mišljenja, da je potrebno zmagati za vsako ceno.
- Poudarek je na užitku in zabavi.
- Vodja mora biti tisti, ki je otrokom za vzgled pri obnašanju, uporabi jezika, oblačenju in odnosu do ostalih, obenem pa se mora bolj posvetiti odnosu z igralci in njihovim interesom, kot pa razmerju med zmagami in porazi.
- Bodite preudarni v svojih zahtevah glede otrokovega časa, energije in zagnanosti - igralci se morajo zanimati tudi za druge stvari, kot le nogomet.
- Otroci igrajo zaradi zabave in užitka, zmagovanje pa je le del vsega tega.
- NIKOLI ne zasmehuj ali zmerjaj otrok zaradi napak ali izgubljene tekme.
- NIKOLI ne zmerjaj sodnikov.
- Skušaj biti aktiven pri preprečevanju kakršnega koli vpitja z roba igrišča, razen pozitivnega vzpodbujanja igralcev.
- Igralce razporedi v skupine glede na leta, višino, nogometno znanje in telesni razvoj, kjer je primerno.
- Razloži otrokom, da so pravila igre skupek dogovorov, katerih se ne krši.
- Spodbujaj spoštovanje znanja nasprotnikov, kot tudi spoštovanje sojenje sodnikov in dela nasprotnih trenerjev.
- Izogibaj se prevelikega forsiranja talentiranih igralcev. Tudi povprečni igralci morajo igrati, če ne celo več, kot tisti talentirani.

Splošno sprejeto dejstvo je, da je odgovornost vsakega odraslega zavarovati otroke pred zlorabo. Trener, inštruktor ali prostovoljec lahko ima reden kontakt z otroci in je zato zelo pomemben člen pri ugotavljanju primerov, kjer otrok potrebuje zaščito. Ko dajemo smernice pri zlorabi otrok, je potrebno poudariti, da ima odrasel, ki ima otroka v varstvu, moralno dolžnost zagotoviti, da bo imel otrok v času njegove odgovornosti, zagotovljeno najvišjo mero varnosti.

Trenutno ni zakona, ki bi zahteval prijavo suma o zlorabi otroka. Vendar pa je to naša moralna dolžnost.

POMNITE

- Otrokova dobrobit je najpomembnejša in je nad kakršnimi koli drugimi pomisleki.
- Vsak otrok, ne glede na starost, kulturo, nezmožnost, spol, jezik, raso ali versko prepričanje, ima pravico do zaščite pred zlorabo.

Verjetnost zlorabe otrok lahko zmanjšate in pomagate zaščititi zaposlene in prostovoljce tako, da razvijete pozitivne navade pri delu z otroki. V nadaljevanju so natančnejši primeri delovanja znotraj nogometnega konteksta.

- Pri delu z otroci bodite vedno dostopni. Izogibajte se situacijam, kjer odrasel in eden izmed otrok nista pod nadzorom.
- Bodite pazljivi, ko s pomočjo dotika otroku pomagate pri vaji. Težko je nadzorovati postavitev vaših rok, medtem ko je otrok v gibanju. Starši namreč postajajo vedno bolj občutljivi, ko se trener dotika njihovega otroka, zato skušajte pomagati na čimbolj vidnem mestu, pri tem pa upoštevati stališče staršev.
- Če je le možno, naj bodo starši v slačilnicah sami odgovorni za svoje otroke. Ko pa so nadzora potrebni celi razredi, vedno zagotovite, da nad njimi bdita trener in učitelj v paru. Spodbujajte odprto komunikacijo, torej brez skrivnosti.
- Če se odpravite na gostovanje z mešanim moštvom (dečki in deklice), je priporočljivo da vas spremljata tako moški, kot tudi ženska predstavnica staršev.
- Kadar je le možno naj moštvo spremljata dve odrasli osebi.

Vsak bi se moral zavedati, da kot po pravilu nikoli ni smiselno:

- Preživljati dalj časa z otroci vstran od ostalih.
- Se z otroci odpravljati na potovanja z avtomobilom, četudi kratka.
- Vzeti otroke k sebi domov, kjer boste z njimi sami.

Včasih se pojavijo situacije, v katerih se zgornjim nasvetom ne da izogniti. V tem primeru morate obvestiti in dobiti soglasje odgovornih v organizaciji ali otrokovih staršev.

Odrasli pod nobenim pogojem ne smejo:

- z otroci igrati iger, kjer pride do grobosti ali telesnih kontaktov, oz. izzivalnih iger povezanih s spolnostjo. Sem sodijo tudi neslane, provokativne šale
- deliti sobe z otrokom
- dovoliti ali se celo udeležiti kakršnega koli neprimerne dotikanja
- dovoliti otrokom uporabo neprimerne jezika, četudi so izzvani
- niti v šali pred otroci izjavljati komentarjev, ki spodbujajo k spolnosti
- prezreti otrokovih obtožb o zlorabi
- za otroka početi zasebne stvari, ki jih lahko naredi sam
- biti skupaj z otroci v svoji hiši nenadzorovani

Seveda se bo pojavila situacija, ko bo odrasli ali prostovoljec za otroka naredil kakšno opravilo osebne narave, še posebno če je otrok tako mlad, oziroma je

nezmožen stvar narediti sam zaradi telesne napake. V teh primerih morajo biti o vsem obveščeni starši, ki dajo svoje soglasje.

Odzvati se je potrebno na otrokove reakcije. Če je otrok popolnoma odvisen od vas mu povejte kaj počnete. Če je le možno, mu dajte priložnost, da se za kakšno stvar sam odloči. Tega se še posebno držite, če pomagate otroku pri oblačenju, oz. slačenju zgornjih slojev oblačil ali če je prisoten neposredni dotik medtem ko otroku pomagate pri dvigovanju oz. izvajanju katere od aktivnosti.

Če med tem, ko skrbite za otroka, le tega poškodujete, če se zdi, da je otrok v stiski, oz. če otrok vaša dejanja narobe interpretira in postane spolno vzbujen, takšen dogodek prijavite v najkrajšem možnem času svojemu nadrejenemu, skupaj s kratko pisno izjavo o dogodku. Prav tako je o tem potrebno obvestiti starše oz. otrokove skrbnike.

Ni večje sreče kot zadovoljstvo in sreča otrok

POGLAVJE 3

Kako ravnati

Kako ravnati, ko vam otrok razkrije, da je bil zlorabljen

Otroku prisluhnite

- Reagirajte mirno, da ne prestrašite otroka.
- Poiščite miren kotiček, kjer se bo otrok počutil varnega, da spregovori z vami.
- Pozorno prisluhnite. Otroci zelo redko lažejo o zlorabi, zato mu verjemite. Če lažejo, potem je problem nekje drugje. Zahvalite se otroku, da vam je povedal svojo zgodbo.
- Povejte otroku, da krivda ni njegova in da je pravilno, da vam je to zaupal. Zagotovite mu, da je bilo to dejanje zelo pogumno.
- Otrokovo izpoved vzemite zelo resno, s tem, da se zavedate, kako težko je bilo otroku priznati, še posebno če otrok težko govori, oz. če ne govori istega jezika.
- Pod nobenimi pogoji ne soočite otroka z odraslim, ki ga je zlorabil.
- Otroku ne obljublajte, da boste varovali njegovo skrivnost. S tem bi le omogočali nadaljnjo zlorabo otroka.
- Pogovorite se z otrokom o nadaljnjih korakih, ter ga opogumite, da vam dovoli pomagati še naprej. Čim prej naredite popolno poročilo o tem, kar vam je otrok povedal, skupaj z vašimi opazkami. Če boste predolgo čakali, lahko izpustite pomembne podrobnosti.

Priznanje zabeležite

Informacije, ki ste jih dobili, boste predali kompetentnim oblastem ali policiji, zato morajo biti kar se da točne. Zaradi tega je nujno zapisati izčrpno poročilo.

Poročilo mora vsebovati naslednje:

- Naravo obtožb.
- Opis vidnih in drugih poškodb.
- Otrokovo zgodbo o dogodkih, če jo je sposoben povedati in kako je dobil modrice ter poškodbe.
- Vsak datum, čas oz. druge pomembne informacije.
- Jasno zapisati kaj je dejstvo, mnenje in govorica.
- Ne čakajte, da bi zbrali vse podatke, preden posredujete zadevo poklicni organizaciji, ki se ukvarja s takšno problematiko.
- Zabeležite ime osebe na socialnem skrbstvu oz. pri policiji, kateri ste zaupali primer, skupaj s točnim datumom in časom klica, če bi slučajno morali klicati ponovno.

POGLAVJE 4

Kaj lahko stori otrok

Obstaja več razlogov, zaradi katerih se lahko zgodi, da otrok ne bo želel deliti svoje neprijetne izkušnje:

- Boji se grožnje (storilca dejanja) ali kazni
- Je preveč sramežljiv ali duševno moten zaradi izkušnje
- Bi se lažje pogovoril z osebo, ki je ne pozna
- Ne želi, da bi o zlorabi izvedeli njegovi sovrstniki

V tem primeru mora otrok takoj poklicati linijo za pomoč zlorabljenim otrokom - o8o1234.

OTROCI VEDNO RABIJO POMOČ

Nogometna zveza Slovenije
Tugomir Frajman
predsednik mladinske komisije